

A man with glasses, wearing a dark lab coat with orange and white stripes on the sleeves, is operating a large, complex microscope. He is looking intently at the eyepieces. The microscope is a grey and black FEI Company model. In the background, a computer monitor displays some data. The setting is a laboratory with various cables and equipment visible.

FÓKUSZ

Jubilál a Szegedi Egyetemi Színház

KUTATÁS

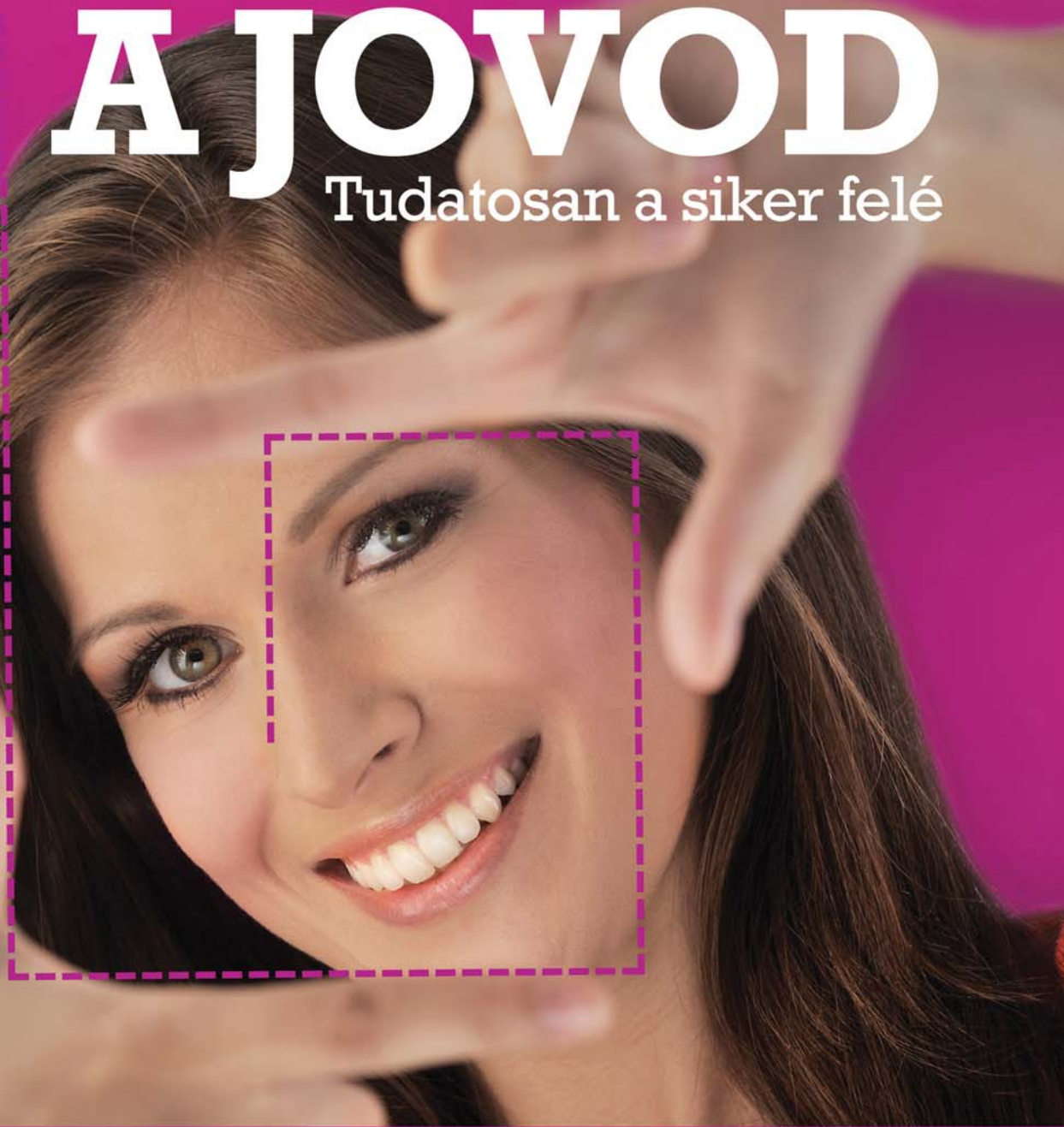
Kicsi a nano, de erős

TALLÓZÓ

Páratlan gyűjtemények az egyetemen

FÓKUSZBAN A JÖVŐD

Tudatosan a siker felé

2%-OS KAMATTAL A DIPLOMÁDÉRT!
DIÁKHITEL2

Következő hiteligénylési határidő: október 15.
Hiteligénylés csak Diákhitel Direkten keresztül!

DIÁKHITEL
A jövőt most írod

 <p>Fókusz</p>	<p>Jubilál a Szegedi Egyetemi Színház..... 4</p> <p>Megkérdeztük a hallgatót..... 7</p> <p>Muníció..... 8</p>
 <p>Hangsúly</p>	<p>Családias légkör az SZTE ötvenéves Mezőgazdasági Karán..... 9</p> <p>A határterületeken születő válaszokat vizsgálják 11</p>
 <p>Kutatás</p>	<p>Kicsi a nano, de erős..... 13</p>
 <p>Katedra</p>	<p>Kiváló „környészeket” ad a társadalomnak..... 16</p>
 <p>Kultúra</p>	<p>Megjelent a hallgatói egyesület lapja! – Nem csak egyetemistáknak..... 18</p> <p>15 éves az SZTE Kulturális Iroda..... 19</p>
 <p>Korner</p>	<p>A felsőházat célozza a Szedeák..... 20</p>
 <p>Tallózó</p>	<p>Professzorok öröksége..... 22</p>

Szegedi Egyetem Magazin • A Szegedi Tudományegyetem lapja • LX. évfolyam, 8. szám

Kiadja a Szegedi Tudományegyetem, 6720 Szeged, Dugonics tér 13. • Felelős kiadó: Szabó Gábor rektor • A kiadást és terjesztést koordinálja: SZTE Szegedi Egyetemi Kiadó és Médiacentrum. • SZTE nemzetközi és közkapcsolati rektorhelyettes: Pál József • Kiadói és médiakapcsolati igazgató: Újszászi Ilona • Szerkesztő: Pintér M. Lajos • SZTE Szegedi Egyetemi Kiadó és Médiacentrum központi szerkesztőség: 6722 Szeged, Honvéd tér 6. • Telefon: (62) 546-778. • E-mail: szem@rekt.u-szeged.hu • Honlap: www.u-szeged.hu • ISSN 0230-791X • Tipográfia: Universitas-Szeged Nonprofit Kft. • Nyomda: Generál Nyomda, Szeged

Jubilál a Szegedi Egyetemi Színház

Több évtizedes hagyományokat ápol a kísérletező társulat

A szegedi egyetemi színjátszás kezdetei Szent-Györgyi Albertig vezethetők vissza, így az egykori rektor előtt tisztelő, idei emlékévéhez kötődik az universitas társulatának új bemutatója is. A Szegedi Egyetemi Színház (SZEISZ) jubileumi évadában a nagy elődökre emlékeznek, ám számos kezdeményezéssel marad hű kísérletező attitűdjéhez, valamint a kortárs magyar alkotókhoz – fejet hajtva a „legendák”, ifj. Horváth István és Paál István előtt.

Híres elődök, tragikus sorsok

– A rektor az egyetem feje és így a hallgatóság apja; fő gondja az kell, hogy legyen, hogy fiai az egyetemen otthonukat leljék, ott magukat kiélhessék, kiformalhassák lelküket, és szellemüket megtölt-

sék egy egész életre való tartalommal – írja Szent-Györgyi Albert, az universitas egykori rektora a Szegedi Egyetemi Ifjúsági Színjátszó Társaság (SZEISZT) ismertető füzetének köszöntőjében. Ifj. Horváth István híres társulatáról esik itt szó, amellyel az – akkor még Horthy Miklós Tudományegyetemként működő – intézmény országos elismerésre tett szert haladó kezdeményezésével kultúrabarát vezetőjének köszönhetően. Azonban az 1941-es diadalmenet tragikus véget ért István és párja, Tóth Kata számára. A SZEISZT nagy sikerű Hamlet-előadását hiába mutathatták be a Szegedi Városi Színházban – ami ma a nagyszínház –, s vívták ki a kolozsvári közönség elismerését. A tehetséges rendezőt zsidó származása miatt eltanácsolták, házasságát ellehetetlenítették, így Gertrudist alakító kedvesével öngyilkosságot követett el. Haláluk véget vetett a SZEISZT működésének is.

Majd két évtizedes „intermezzo” után került csak egy társulatot összefogni képes rendező a Tisza-parti universitasra. Paál István 1962 és 1974 között – egy kaposvári kitérőt követően – vett részt, később pedig vezette a Szegedi Egyetemi Színpadot, amely a kortársak szerint „egyszemélyes kreatúrájaként” működött. A Grotowski módszereit idéző technikákkal, Paál híres és hírhedt előadásaival az akkori politikai rendszer számára már-már provokátorrá vált: az Örök Elektra és az Óriáscsecsemő az elnyomásban élő ember sorsát emelte a színpadra, míg a Petőfi rock a „felgyúlt szívek lobogó lángját”, azaz a forradalmat hozta el az Auditórium Maximumba 1973. március 15-én. Azonban ez az egyetemi színpad sem folytathatta lázadó-kísérletező munkáját: az örök „partizánnak” titulált Paál István a rendszerváltás után az állami színházak kötelékében nem talált otthonra, s 1998-ban önkézevel véget vetett életének.

Később, az 1980-as években Kormos Tibor, Samu Attila és Czeizel Gábor rendezéseivel szintén értek el sikereket, a 8:15-ös – az előadások kezdő időpontjáról elnevezett – társulat a városi kőszínházban

Archív felvétel a SZEISZT nagy sikerű előadásáról, a Hamletről – ifj. Horváth István rendezésében.

is vendégeskedett. Majd a 2000-es évek elejéig elcsendesedett az egyetemi színházi „front”.

A JGYPK alagsorából az „arany” minősítésig

– Egyetlen darabra állt össze csupán 2003 őszén egy társaság Czene Zoltán vezetésével – a Szerelmem, Elektra politikai témát dolgozott fel, s nagy sikerrel játszották. – Amikor megszületett a társulat ötlete, akkor már 10-15 éve nem volt egyetemi színjátszó csapat a városban. A hiány mellett egy közösség létrehozása is fontos szempont volt, a társulatot emellett az igény hívta életre, mert már az első előadásokon tele volt az akkori Tamási Áron Klub (TÁK) a pedagógusképző karon – így Czene Zoltán.

A fogadtatás meghozta a kedvet a folytatáshoz: a nagyjából 10-12 főt számláló csapat második produkciójára már a Szegedi Egyetemi Színház (SZESZ) néven készült. – Paál Istvánék Szegedi Egyetemi Színházként léptek a deszkákra. Mi nem pont az ő munkájukat folytattuk, hiszen több évtized telt el azóta, de ugyanabban a szellemségben tevékenykedtünk, ezt próbáltuk jelezni a névadással – emlékezett vissza a kezdetekre a SZESZ alapító művészeti vezetője.

A társulat első éveiben – csakúgy, mint napjainkban – kortárs magyar szerzőket előnyben részesítve alkotott, s ért el jelentős eredményeket – elnyerte többek között az Országos Szín-Játékos Szövetség „arany”, később az „ezüst” minősítését vagy a VII. Nemzetközi

Egyetemi Színházi Fesztivál Alkotói Díját. Színpadra állította Darvasi László drámája nyomán az Argentínát, sikerre vitték a Kell egy csapat című színházi önéletrajzot és végrendeletet Sándor Pál és Mándy Iván művei alapján, s tarolt Csokonai Vitéz Mihály Karnyónéjával. 2010-ben azonban Czene Zoltán rendezőként és társulatvezetőként Simai Mihály zenés mesejátékával, A félszárnyú tündérek völgyével elbúcsúzott a Szegedi Egyetemi Színháztól.

10. évad „felelősséggel és elhivatottsággal”

Az idén jubiláló társulat két éve Varga Norbert irányításával működik, aki bejelentette: a Szegedi Egyetemi Színház az ünnepi évadban kísérletező, lendületes előadásain túl fejet hajt nagy elődei előtt is.

– Felelősséggel és elhivatottsággal érdekes színházat csinálni – vallja a jelenlegi művészeti vezető, aki ifj. Horváth Istvának és Tóth Katának állít emléket a társu-

Előadásfotó 2010-ből, A félszárnyú tündérek völgye című zenés mesejátékról.

lat következő bemutatójával, a Rohadt az államgépben valami című drámával. Ez a premier azonban az Őszi Kulturális Fesztivál mellett – hiszen november 7-én debütál a Pinceszínház színpadán – a Szegedi Tudományegyetem egy másik, jelentős programsorozatához is illeszkedik. – A SZESZ új előadása a Szent-Györgyi-emlékévhöz szintén kötődik, hiszen az ő rektorként eltöltött időszakát idézi meg a Szegedi Egyetemi Ifjúsági Színjátszó Társaság (SZEISZT) történetén keresztül. Nagyon örülünk, hogy a társulat ezeket a hagyományokat felkutatta, mert így nemcsak kapcsolódik, de kiemelt eseménye is lesz az őszi rendezvénysorozatunknak – magyarázta Tajti Gabriella, az SZTE Kulturális Iroda vezetője a dráma jelentőségét az universitas életében.

A társulat úgy a munkafolyamatban, mint az előadásban számtalan történelmi dokumentumot és kortárs beszámolót használ fel, hogy hitelesen idézze meg a szegedi egyetem múltjának nagy alakjait, s elevénitse fel nemcsak a tragikus sorsú fiatal pár történetét, hanem a kor társadalmi-politikai folyamatait is.

– Tavaly debütáltam a SZESZ-szel Müller Péter bűnügyi komédiájában, a Szemencesedett igazságban – emlékezett vissza a

Czene Zoltán (jobbról), a SZESZ alapító és Varga Norbert, a társulat jelenlegi művészeti vezetője az egyetemi színház Kell egy csapat című produkciójában.

csapat egyik tagja, Hadzsy János. Az SZTE kommunikáció szakos hallgatója az új bemutatóban is szerepel. – Nagyon komoly témákat dolgozunk fel a társulattal, ami formál engem. A premierre készülve úgy érzem, a dráma ma ugyanúgy aktuális, mert nem voltunk mindig biztonságban, sőt, napjainkban is számtalan ember él önhibáján kívül kirekesztve a társadalomból, amire fel kell hívni – Istvánék történetén keresztül – a figyelmet – árulta el a darabról.

Kiss Tímea

ÚJÍTÁSOK

A SZESZ történetében először táncos produkcióra is készül: Anne Rice interjú a vámpírral című regényét dolgozza fel kortárs mozgásformák segítségével, s beszél el Louis, a vámpír híres történetét – szavak nélkül. Az őszi bemutatót követően tavasszal sem pihen a társulat: egy Balázs Béla-darab mellett gálaesttel ünnepel tovább 2013-ban.

Megjelenési lehetőség

színes megjelenési lehetőség a Szegedi Egyetem Magazin belívében, illetve a borítóin 1/4, 1/2, 1/1 méretben

Megjelenés időpontja:

havi megjelenés

Listaárak:

Lap Méret / db	színes belív			színes első és hátsó belső			színes hátsó külső
	1/1	1/2	1/4	1/1	1/2	1/4	1/1
A4 / 5 000 db	110.000	66.000	40.000	145.000	80.000	45.000	165.000

Megkérdeztük a hallgatót

Aktívnak érzed a Szegedi Tudományegyetem kulturális életét, részt veszel a programokon?

Clusmann Dorina

Juhász Gyula
Pedagógusképző Kar,
német nemzetiségi tanító

Most lettem elsőéves a Juhász Gyula Pedagógusképző Karon, és nagyon meg vagyok elégedve a kulturális élettel. Szerintem fantasztikus, hogy ennyi diák egy helyen van, és így pezseg az élet. Hallottam már a Kulturális Iroda öntevékeny csoportjairól. Sajnos még nem volt időm részt venni ilyesmiben, mert elég sűrű a hetem így, elsőként, de mindenféleképp szeretnék rá időt szakítani. Igazándiból szívesen csatlakoznék bármihez, imádok színházba járni, táncolni, mindenféle mókás dologban részt venni. Az Őszi Kulturális Fesztivál programját még nem ismerem, de szívesen elmennék például színházba.

Szecsó Ágnes

Bölcsészettudományi Kar,
magyar szak

Meg vagyok elégedve a kulturális élettel. Úgy gondolom, hogy a kávézók, a Grand Café színvonalas esteket szerveznek. Az Őszi Kulturális Fesztivál programjairól még nem tájékozódtam, de mindenképpen szeretnék ezeken részt venni. A tavalyi kínálat alapján engem a kiállítások, felolvasóestek érdekelnek. Sajnos azonkívül, hogy léteznek, nem tudok sokat az egyetemi öntevékeny csoportokról, de ez valószínűleg az én felszínes érdeklődésemnek köszönhető, nem az öntevékeny csoportok munkájának. Az egyetemi színházban szívesen részt vennék, de például az énekkarnak és mindenkinek jobb, ha hozzám hasonló botfűlűek nem kerülnek a közelébe. Egy korábbi osztálytársam a Szegedi Nemzeti Színházban dolgozik, én magam drámatagozatra jártam, a színházat szeretem.

Földeák Dávid

Általános
Orvostudományi Kar,
általános orvostudomány
szak

Egyelőre, mivel elsőéves hallgató vagyok, a harmadik héten még annyira nem lehetek otthon az egyetemi kulturális életben, még nem hallottam a kulturális fesztiválról sem. Nem biztos, hogy csatlakoznék öntevékeny csoportokhoz, mert így is annyi elfoglaltságom van már, sok órám, mellette még edzés is. Semmi másra nem marad már időm. Egészen estig órákon vagyok, aztán épphogy belefér az edzés.

Szabó Péter

Mérnöki Kar,
élelmiszermérnök

Az igazság az, hogy nem vettem még részt nagyon egyetemi kulturális programokban, és nem hallottam sokat ilyesmikről, mert Szentesen lakom. Főleg a távolság miatt nem tudok programokra járni, és mert már inkább dolgozom. Nem sok mindenen vettem részt eddig az egyetemen. Mivel bejárós vagyok, napi másfél órát utazok oda is, vissza is.

MUNÍCIÓ

Ha megolvassuk az egyetemi színház(ak) történetét, úgy vélhetjük, hogy ez a huszadik századi megszakított fejlődés prototípusa, benne a korszak összes bűnével, zsarnokságával és vereségre ítélt kitörési kísérletével. Benne élő emberként viszont az itt működő színpadok, színházi közösségek, szent örült kísérletezők folyamatos jelenlétét lehet érzékelni. Amikor én az egyetemre kerültem, Paál István már öt éve nem volt az egyetemi színház élén, viszont az európai kultúrájú JATE Klubban Paál Istiről úgy beszéltek, mint aki épp tegnap ugrott el Pestre vagy Krakkkóba egy kis szellemi munícióért.

Ez a legendáriumokban őrzött folyamatosság teremtette meg az esélyét annak, hogy különböző karok művészetre nyitott hallgatói megtöltsék a bölcsészkar audmaxot vagy a JATE Klubot. Többnyire öntudatlanul, de ha bántottak bennünket, akkor makacs öntudattal ez a fajta underground alapállás volt egyben a puha diktatúrával való szembenállás is. Az 1948-as születésű Zelei Miklós vagy az 1954-es évfáratú Zalán Tibor több hónapos szünetekkel járt a városban, mégis a rövid és hatalmi nézőpontból nemkívánatos látogatásaik közötti időszakot mi úgy töltöttük el, hogy beszéltünk róluk, a példaképeinkről a daliás kocsmai asztaltársaságokban.

Ez volt az az időszak, amikor két-háromszáz ember vett részt lélegzetvisszafojtva egy-egy költői esten, s ugyanazok a kultúrsumjazó emberek ültek be az egyetemi színpad produkciójára, legyen az SZESZ, 8:15-ös vagy épp a Ruszt József által ebbe a közegbe menekített profi alakulat. Nem volt jó az a világ, mert nem lehetett az, mégis jobbá, sőt egyenesen jóvá tette, hogy nemcsak beültünk az előadásokra, hanem szerettük az alkotókat, és nagyon szerettünk okosakat mondani a produkció után éjjel, azután sok nap, sőt még hetek múltán is. Ott ültünk a 16 esztendő s szentesi fiú, Alföldi Robi nyilvános bemutatkozásán, amikor egy monodrámában Nárciszt alakította egyetlen lepedőbe tekerve a klub színpaddá nemesedő biliárdasztalán. És beszéltünk róla.

Elutaztunk Pécsre a Kormos-féle csapattal (Sztarenki Pál, Marek István, Apró A. Zoltán, Balog József), mert híre volt a társulatnak, és mi civil nézők (szurkolók) büszkén kísértük el a mi tehetséges fiainkat és leányainkat. Mert a Jágónak országos híre volt.

Ez volt az a korszak, amikor a diákdékán választásakor a zsúfolásig megtelt audmaxban minden évfolyam kiváló színházi produkciót hozott össze a jelöltjük kampányában. A kortesbeszéd nyelve a színházi volt: 1983-ban a huszadik századi diktátort alakító jelölt futott be, akinek beszédét gumibotos karhatalom felügyelte. Ki gondolta volna, hogy az ott és akkor a szónok mögött fölemelt táblák (TAPS, NEVETÉS, DÜBÖRGŐ TAPS) ma már a kereskedelmi televíziózás elemi részei...

A főntebb említett Profán Nárcisz egyébiránt egy egymást komolyan vevő közösség „kamardarabja” volt, mindjárt a szenzációs, Kormos-rendezte Kísérlet után. Úgy tűnik, volt bennük erő, mert a napokban a Bortéren úgy beszélgettünk az előadásokról, mintha nem harminc éve, hanem a múlt héten történt volna.

Dusztus Imre

Családias légkör az SZTE ötvenéves Mezőgazdasági Karán

A gyakorlati képzésre alapozzák jövőépítő álmaikat

A végzős hallgatók tablói borítják a lépcsőház és a folyosók falát az SZTE Mezőgazdasági Kara hódmezővásárhelyi központi épületében. Így is nyomon követhető: az 1896-ban alapított Magyar Királyi Földműves Iskola 50 éve felsőfokú oktatási intézmény, a helyi gazdák gyermekeinek képzőhelyéből országos vonzáskörű egyetemi kar lett, ahova külföldről is érkeznek agrárismereteket tanulni.

Az összetartozás és a hagyománytiszteltet jeleire bukkan lépten-nyomon, aki végig-sétál a Szegedi Tudományegyetem Mezőgazdasági Kara vásárhelyi épületeiben. A lépcsőfordulóknál megszuszanó és a zeg-zugos folyosókon az előadó- és szemináriumi termeket, tanári szobákat kereső idegen a végzősök egyetemi tablói vagy éppen a mini növény bemutatón mezőgazdasági eszközök-ből összeállított tablón, állattrófea-gyűjteményen pihentetheti a szemét. A dékán szobáját is akvárium, az elődöktől örökölt serlegek, emléktárgyak díszítik, a falon oklevelek, a század-előt idéző tabló és az alapítólevél.

Fotók: A szerző felvételei

Angolt tanít, és az idegen nyelvtanuláshoz számára hasznos jegyzetet állított össze Kopunovicsné Bodor Márta (balról) és Galgóczi-Deutsch Márta.

Fenntartói fordulatok

– A hódmezővásárhelyi gazdák a saját gyermekeik taníttatására alapították meg 1896-ban azt az alsófokú iskolát, amely immár a Szegedi Tudományegyetem Mezőgazdasági Kara. Az intézmény idén ünnepli, hogy 50 éve itt „nem középiskolás fokon” oktatják az agárszakembereket. A vásárhelyi mezőgazdasági felsőfokú iskolának fél évszázados történetében „gazdája” volt az egykori Szegedi Élelmiszeripari Főiskola, aztán a budapesti Állatorvostudományi Egyetem, később a Debreceni Agrártudományi Egyetem, végül az ezredfordulás intézményi integrációval a Szegedi Tudományegyetem ölelte kebelére, amelynek 2005 óta egyetemi kara – mutatta a históriájukat összefoglaló tanulmányt Bodnár Károly. Az SZTE MGK dékánja büszke a kollégája, Haladi József cikkét közlő periodikára: 2006 óta él „a SZTE MGK tudományos folyóirata”, az Agrár- és Vidékfejlesztési Szemle.

Itthon Vásárhelyen

– A sajátjának érzi Hódmezővásárhely, máig „főiskolának” nevezi karunkat – így „égett be” a vásárhelyiek tudatába. A város folyamatosan támogatást nyújt, ám 2006-ban feladta a leckét, mert az akkor 110 éves intézmény működtetőjének, fenntartójának jelentkezett – mesél a közelmúltról a dékán. Elmagyarázza: a kari tanács úgy döntött, hogy az MGK a szegedi egyetem része marad. Mára bebizonyosodott, hogy a többség jól látta: az SZTE védjegye növeli az itteni oktatói és kuta-

tói munka minőségét, miközben a kart a múltja és a jövője is Vásárhelyhez köti. – Mi itthon vagyunk Vásárhelyen! – jelenti ki Bodnár Károly, mikor arról kérdezzük, milyen a viszonyuk a városban megjelenő fővárosi központú főiskola itteni tagozatával. – Jobb együttműködni, mint harcolni – hangsúlyozza a dékán. Hosszan sorolja, hogy a „vásárhelyi felsőoktatásban” jelen lévő főiskolán kívül kapcsolatban állnak az ország minden szakintézményével: tanárik átoktatnak, és alapszakos hallgatóikat mesterszakra küldik, de Vásárhelyen is fogadnak vendégoktatókat és hallgatókat. Európa húsz országa agrár-felsőoktatási intézményével szerveznek közös programokat – Romániától Lengyelorszáig, Szerbiától Olaszorszáig.

Hallgatók Bajáról és Kínából

Idén 125 első évfolyamos vett részt az SZTE MGK jubileumi tanévét megnyitó ünnepségen. A mintegy 500 hallgató és a képzésüket végző 30 oktató családias légkörben dolgozik.

A gyakorlatorientáltság az SZTE Mezőgazdasági Kara legfőbb jellemzője – véli Bodnár Károly dékán.

– Talajmintákat vizsgálunk mikroszkóppal – mondja Kristó István. Az SZTE MGK Növénytudományi és Környezetvédelmi Intézet főiskolai docense, a végzősök évfolyamfelelőse. Elárulja: épp konzultációt tartott annak a diákjának, aki talajművelésből írja a szakdolgozatát. Az érsekcsanádi Prohászka Martin mezőgazdasági mérnökként diplomázik, de mesterképzésre is pályázik. Barátaival a közeli kollégiumban lakik. Közülük a bajai Simon Ádám vadgazda mérnöknek, a bácsalmási Schoblocher Viktor vadgazda technológusnak tanul Vásárhelyen.

A jól felszerelt laborokban és oktatási épületekben elsajátított elméleti ismereteket a hallgatók a Vásárhely határában kialakított, egy közepes mezőgazdasági vállalkozást modellező egyetemi tangazdaságban szembesíthetik a gyakorlattal. Akinek kevés az ottani kopasznyakú tyúkok vagy a marhaistállók körüli munka, kipróbálhatja magát a Hód-Mezőgazda Zrt. földjeitől kezdve a szentesi Árpád Agrár Zrt. kertészetéig.

– Egy csehországi és két lengyelországi diákkal külön is foglalkozom – árulja Bodnár Károly, aki egykor hallgatója is volt annak az intézménynek, amelyet most irányít. Dékáni feladatai mellett nem csupán az Erasmus-ösztöndíjjal ide érkező hallgatóknak tart angol nyelvű konzultációt, hanem heti 6-7 órában oktat is, például munkaszervezést. Az SZTE MGK dékánja úgy véli: az önálló mesterszak indítása mellett a külföldi – például kínai, arab – diákok angol nyelvű agrárképzése jellemzi majd a kar következő 50 évét.

Újszászi Anna

Évfolyamfelelősként is segíti hallgatói boldogulását Kristó István főiskolai docens.

A határterületeken születő válaszokat vizsgálják

14 MTA-doktor és 8 akadémikus vesz részt egy ígéretes programban

Három kutatási projektjével összesen több mint 1,6 milliárd forint támogatást nyert el a Szegedi Tudományegyetem nemrégiben a TÁMOP 4.2.2. pályázaton. A SZEM következő számaiban sorra vesszük és bemutatjuk olvasóinknak ezeket a programokat.

Új, funkcionális anyagok által kiváltott biológiai és környezeti válaszokat vizsgálják a következő években széles körű szakmai együttműködés keretében Szegeden. Az idén október 1-jén induló, 24 hónapos kutatási projektet Kónya Zoltán, az SZTE Természettudományi és Informatikai Kar Alkalmazott és Környezeti Kémiai Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára koordinálja. 492 millió forintos támogatásban részesülnek a munkához.

– Arra vagyunk kíváncsiak, hogy a kémia, biológia, fizika, bio- és nanotechnológia határterületein milyen válaszok keletkeznek, melyeket tudunk mérni, s melyekből következtetéseket tudunk levonni. Most az alapkutatásokra koncentrálunk, ám természetesen a jövőbeni ipari megvalósítás lehetőségeire is előretekintünk. Célunk, hogy olyan információkat tárjunk fel a biológia, a környezettudomány, a kémia vagy a fizika oldaláról, melyek segítenek megérteni az úgynevezett transzportfolyamatokat – magyarázta el magazinunknak a professzor.

Elmélyülő szakmai együttműködés

Kónya Zoltán kiemelte: a pályázat összeállításakor arra törekedtek, hogy minél szélesebb vertikumon folyhassanak a kutatások, illetve minél összehangoltabb képet kaphassanak majd a vizsgált folyamatokról, ezért aztán az egyes projektrészekben az SZTE különböző fakultásainak (Általános Orvostudományi, Gyógyszerésztudományi, Juhász Gyula Pedagógusképző, Természettudományi és Informatikai Kar) kutatói mellett a Szegedi Biológiai Kutatóközpont szakemberei is részt vesznek. A többoldalú együttműködés természetesen nem új keletű, a felek hosszú évek óta dolgoznak együtt – a kooperáció központja, szakmai motorja az Alkalmazott és Környezeti Kémiai Tanszék.

Mindenki a saját speciális tudásával járulhat hozzá a program sikeréhez. Szemezgetve az izgalmasnál izgalmasabb témákból: a GYTK-sok például a gyógyszerhatóanyagok hordozóit elemzik, a

JGYPK-ról Viskolcz Béla az elméleti kémiai hátteret biztosítja, az ÁOK-ról Dékány Imre, Tóth Gábor és Penke Botond professzorok a nanorészecskékkel kapcsolatos biológiai válaszokkal, a peptidok és a nanorészecskék kölcsönhatásával foglalkoznak. Az SZBK részéről Ormos Pál professzor fény és anyag, Vass Imre professzor pedig az alacsonyrendű élő szervezetek és nanoszerkezetek kölcsönhatását fogja vizsgálni, míg a TTIK fizikus szakemberei Bozóki Zoltán vezetésével az aeroszolok, nanorészecskék környezeti hatását kísérlik meg leírni egy általános rendezőelvel.

Célba juttatni a hatóanyagokat

De miért fontos ezen válaszok minél pontosabb leírása? – Gondoljunk csak arra, mennyire húsba vágó probléma a nanorészecskék élő szervezetekre gyakorolt hatása! A kolontári vörösiszap-katasztrófánál például a kiömlött lúg tönkretette a földeket és a házakat, embereket ölt meg, majd az utána keletkező porréteg – melynek jó része nanoméretű por – a levegőbe jutva biológiai szervezetekkel került kölcsönhatásba. Alapkutatással fogjuk vizsgálni ezen részecskék levegőben történő terjedését, illetve kölcsönhatásaikat kisebb szervezetekkel, hogy később aztán védekezni tudjunk ellenük. Legalább ugyanilyen jelentős és kiemelt

terület a gyógyszerhatóanyagok célba juttatása is. Speciális anyagokkal lehet elérni, hogy egy tableta feloldódva ne oda jusson, ahová akar, hanem ahová szeretnénk. Szintén alapkutatási szinten keresünk rendezőelvet ahhoz, miként lehet elérni, hogy egy-egy kapszula a béltraktus megfelelő részén nyíljon ki – beszélt terveikről Kónya Zoltán.

Azonnal bekerülnek az oktatásba a friss eredmények

Mint megtudtuk, a nagyszabású programban 14 MTA-doktor és 8 akadémikus vesz részt, de 30-40 fiatal kutató alkalmazását

Fotó: Gémes Sándor

is vállalták. Ahogy Kónya Zoltán fogalmazott, megfelelően kombinálták a világszinten ismert és elismert akadémikusokat és – az unió, illetve Magyarország elvárásának megfelelően – a szárnyaikat bontogató ifjú tehetségeket. A projektbe ráadásul a hallgatókat is bevonják, az eredmények azonnal érvényesülnek az oktatásban mind az SZTE-n, mind az SZBK-ban. – Sok alap- és mesterszakos hallgató vesz majd részt a kutatásokban, másrészt mivel a kutatási tematikájú kurzusok folyamatosan változnak a természettudományban, a friss kutatási eredmények rögtön beépülnek az anyagba, így azokkal testközelből ismerkedhetnek meg a Szegeden tanulók – árulta el a professzor.

Pintér M. Lajos

A Kónya Zoltán koordinálta projektben az alapkutatásokra koncentrálnak, de a jövőbeni ipari megvalósításokra is előretétekintenek.

Kicsi a nano, de erős

Az öntisztuló felületektől a nanomedicináig

Éppen száz éve írt először Wolfgang Ostwald Az elhanyagolt dimenziók világa címmel könyvet a nanorészecskékről. A szegedi egyetem ilyen irányú kutatásai ígéretes eredményekkel kecsegtetnek, még ebben az évtizedben a rákgyógyításban is nagy előrelépés várható.

Dékány Imre akadémikus több klinikával és elméleti intézettel dolgozik folyamatos pályázati együttműködésben a nanotechnológia kihasználására.

A nano az alapegység egymilliárdomod részét jelenti, azaz egy nanométer 10^{-9} méter. A nanorészecskék különleges tulajdonságaira Richard Feynman Nobel-díjas fizikus hívta fel a figyelmet 1959-ben.

Öntisztuló felületek

Dékány Imre, az MTA-SZTE Szupramolekuláris és Nanoszerkezetű Anyagok Kutatócsoportjának vezetője, az ÁOK Orvosi Vegytani Intézetének professzora elmondta, az első hazai nemzetközi nanotechnológiai rendezvény Szegeden a NATO támogatásával rendezett workshop volt 1996-ban, melynek sikere után a Honvédelmi Minisztérium kutatással foglalkozó munkatársai is érdeklődtek az

ügynevezett „öntisztuló felületek” iránt, amelyek a napfényt hasznosítják a felületi szennyezések eltávolítására. Dékány Imre Buzás Norberttel alapított egy „spin off” céget is, a Nanocolltech Kft.-t a graffitik eltávolítására szolgáló nanoszerkezetű komplex folyadékok kifejlesztésére.

Külföldnek is kell a nano

Az MTA 1999-ben engedélyezte a Szupramolekuláris és Nanoszerkezetű

Az anyagok a „nano” mérettartományban sokszor jelentősen vagy teljesen másképp viselkednek, mint a makro- vagy a mikroszkopikus tartományban.

Anyagok akadémiai kutatócsoport megalkotását. Az elmúlt évtizedben jelentős érdeklődés mutatkozott Németországból a Fraunhofer Intézetekből, amelyekkel 2004-től hat éven keresztül folyamatos együttműködést valósított meg az SZTE TTIK Kolloidkémia Tanszéke. A téma továbbra is az öntisztuló felületek és a kémiai szenzorok fejlesztése volt, amelyeket a katonai és a polgári védelemben kívánnak majd alkalmazni.

Baktériumok nélkül

Nagy Erzsébettel, az SZTE ÁOK Klinikai Mikrobiológiai és Diagnosztikai Intézetének professzor asszonyával mikrobiológia vonatkozású vizsgálatokat végeztek az úgynevezett „antimikrobiális” felületeken az év végéig tartó NANOSTER-projektben. – Ami már biztos, hogy a projektbeli partner, a General Electric Hungary Kft. által gyártott fényforrásokkal és újabban LED-lámpákkal baktériumokat és vírusokat is elpusztíthatunk. Túri Sándor professzor, az SZTE ÁOK Gyermekgyógyászati Klinika vezetőjének segítségével a Nanocolltech Kft. által gyártott nanoszerkezetű festékanyaggal egy kórtermet kifestettünk, és az első tesztvizsgálatok szerint a falon nincsenek baktériumok. Ha a kórtermetet a GE lámpáival világítjuk meg, a levegőben sem lesznek... – összegzett Dékány Imre. Több klinikával és elméleti intézettel folyamatos pályázati együttműködésben dolgozik Dékány Imre, így például Vécsei Lászlóval, az ÁOK dékánjával, a Neurológiai Klinika vezetőjével, akivel a neurológiában fontos hatóanyagok keringési rendszerbe való nanokapszulázott bejuttatását kutatják. Az elmúlt időszak nagy szenzációja egy Szeged-Újvidék együttműködés-

ben megvalósuló kutatás (HUSRB/1002/214/078

DEVTEGEN projekt), mely számos nőgyógyászati probléma megoldását kínálhatja. Ha nanorészecskéket ultravékony gélfilmbe ágyaznak be, és ezeket egy tamponra felviszik, ezzel képesek a hüvelyben lévő baktériumokat, gombákat elpusztítani, más eljárásokkal pedig akár a meddőség bizonyos esetei is gyógyíthatók lesznek.

Az arany, ha nano

Kísérleteznek nanoarannyal is, vagyis olyan oldattal, mely literenként néhány milligramm nanoállapotú aranyat tartalmaz. Ezt injekcióban ízületbe beadva a parányi aranyrészecskék kitöltik a kopott porcok repedéseit, így megszűnik a fájdalom. Ha biológiai molekulákkal vonjuk be a nanoaranyat, célzottan képesek leszünk eljuttatni a daganatos sejtek membránjába, ahol megfelelő hullámhosszú lézerrel megvilágítva az arany rezgésbe jön, és elpusztítja a beteg sejteket – magyarázta Dékány Imre.

Egy magyar–román határ menti együttműködés keretében folytatott kutatás (ERA-NET:HU-09-1-2010-0088) pedig arany nanoszenzorok kifejlesztésére irányul a Bácskában, illetve a Dél-Alföldön a száraz időjárás nyomában megjelenő, mérgezőanyag-termeléssel járó fuzárium gombás fertőzés kiszűrésére. Mindez egy speciális, új fénytípussal foglalkozó területhez, a plazmonikához is átvezet, ezért a szakemberek az Optikai és Kvantumelektronikai Tanszékről Csete Mária adjunktussal működnek együtt.

Jön! Aktív nanotechnológia

Kónya Zoltán, a TTIK Alkalmazott és Környezeti Kémiai Tanszékének vezetője arról tájékoztatott, tanszékén több mint 15 éve dol-

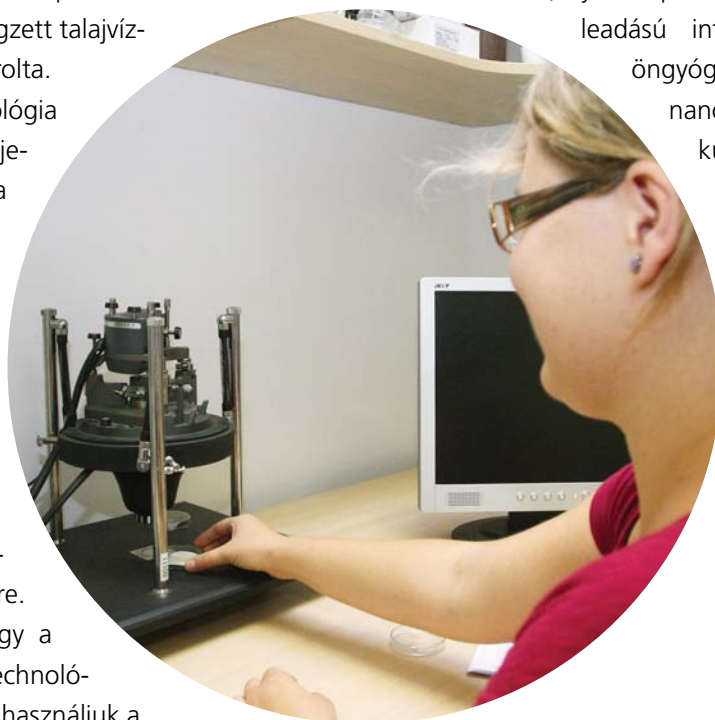

A nanotechnológia már nem a jövő, hanem a jelen tudománya.

goznak nanoméretű anyagokkal.

Kezdetben szén nanocsövekkel foglalkoztak, később sok más mellett a kontrollált méretű és alakú fém nanorészecskék, a titanát nanocsövek és nanoszálak, valamint a különböző antibakteriális nanobevonatok is érdeklődési körükbe kerültek. Kifejlesztettek antibakteriális szöveteket és felsőruházatot, nanorészecskéket tartalmazó fertőtlenítőt, szén nanocső alapú érzékelőket és vas nanorészecskékkel végzett talajvíz-kezelési technológiát is – sorolta.

Hozzátette: a nanotechnológia már nem a jövő, hanem a jelen tudománya, hiszen ma már jócskán használunk a mindennapi életben nanoszerkezeteken alapuló anyagokat, technológiákat, gondoljunk csak a számítástechnikára, a távközlésre, a benzin előállításánál felhasznált katalizátorokra vagy az újgenerációs gyógyszerekre. Ugyanakkor az is igaz, hogy a jelenkor a „passzív nanotechnológia” kora, azaz előállítjuk és használjuk a megfelelő tulajdonságú nanoszerkezeteket. Az

„aktív nanotechnológia” még csak most jön: itt már a nanoszerkezetek együtt is működnek, „reagálnak” a környezetükre, ilyenek például a célzott hatóanyag-leadású intelligens kapszulák, az öngyógyító anyagok vagy a nanoméretű elektromechanikus rendszerek.

Arany Mihály

A jelenkor a „passzív nanotechnológia” kora, még csak most jön az aktív...

Fotók: Gémes Sándor

Kiváló „környészeket” ad a társadalomnak

Beszélgetés a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével kitüntetett Halász Jánossal

Augusztus 20. alkalmából rangos állami kitüntetéssel ismerték el Halász János, az SZTE TTIK Alkalmazott és Környezeti Kémiai Tanszék címzetes egyetemi tanárának az egyetemi szintű környezetvédelmi szakemberképzésben és oktatásszervezésben három és fél évtizeden át kifejtett munkásságát.

– Ön bábáskodott a környezettudományi szak megszületésénél. Miért jött létre ez a képzés?

– Kollégiumi szobatársam, Kiricsi Imre csábított az Alkalmazott Kémiai Tanszék-re. Egyre inkább mutatkozott igény, hogy környezeti kérdésekben jártas szakembereket képezzenek, akik a földtudomány, a biológiához tartozó ökológia és a kémia területén is rendelkeznek megfelelő irányú ismeretekkel.

– Hosszú volt a képzés „evolúció-ja”?

– Igen, először speciálkollégiumként kezdtünk oktatni környezeti kémiát. A '90-es években Burger Kálmán gyógyszerész, kémikus vezetésével megalakult a Környezet- és Természetvédelmi Kutatási Oktatási Regionális Centrum (Kötkorc), mely már környezetvédelmi szakemberek képzésével foglalkozott. A felsőfokú végzettségűek a felügyelőségeknél, a gazdálkodó szervezeteknél, illetve az önkormányzatoknál is hiányoztak, ezért született meg egy kétéves szakmérnök-képzés. Közben létrehoztuk a doktori programot is.

– Majd a NAT-ban is megjelent a környezettan...

– Igen, és ilyen módon a tanárképzésben

is igény mutatkozott rá – ennek a programnak a kidolgozásában is részt vettem. Ezután pedig a Debreceni Egyetemet követve Szegeden is megindult a környezettudományi szak. Szerettem volna, ha úgy hívják, hogy „környész”, a vegyész mintájára, mert a jelenleg is hivatalos megnevezését – „környezettudományi szak környezetkutató végzettséggel” – kicsit hosszúnak éreztem, de elvetették az ötletet. Hulladékkezelés- és gazdálkodás, víz- és talajvédelem, levegőtisztaság-védelmi és természetvédelmi szakirányokra lehetett jelentkezni.

– A kutatási témáik hogy alakultak?

– Kezdetben a katalizátorok alkalmazásával foglalkoztunk a kémiai folyamatok hatásosságának növelésére. Ismeretes, hogy például a gépkocsi kipufogógázában káros nitrogén-oxidok szabadulnak fel, melyek katalizátorral átalakíthatók. Hasonló vizsgálatokat folytattunk például a halogéntartalmú szerves vegyületekkel, az egykor sokat emlegetett freonokkal, melyek rendkívül stabilak, de a környezet megóvása érdekében le kellett őket valahogyan bontani. Kutatásaink kiterjednek a szennyvízbe kerülő szerves anyagok eltávolítására is. A fogamzásgátlók például a folyóba jutva komoly környezeti ártalmakat idézhetnek elő. Az alternatív energiaforrások körében foglalkoztunk a biodízzellel, mely ma már kevésbé slágertéma, most leginkább algából próbáljuk előállítani.

– Mindennek köszönhetően a kémiát ma már nem csak a környezetszennyezéssel hozzák összefüggésbe.

– Napjaink két zászlóshajója a zöld kémia és a kémiai biztonság. Előbbi úgy próbálja a kémiai folyamatokat szabályozni, hogy minél kevésbé legyenek károsak a környezetre. A kémiai biztonság pedig azt jelenti, hogy próbálnak úgy gyártani kémiai anyagokat, hogy gyorsan lebomoljanak, a folyamatban részt vevő összetevők, illetve

keletkező anyagok (metabolitok) pedig ne szennyezzék a környezetet.

– *Elkészítő oktatói munkásságot tudhat maga mögött: 200-nál több hallgató diploma-munkáját, valamint több mint 60 TDK-dolgozatot irányított témavezetőként. Számos hallgatói díj birtokosa, mint az Ezüst- és Aranykréta vagy Az év oktatója amellet, hogy OTDT Mestertanári címet is kapott.*

– Azt kell mondjam: számomra a hallgatók elismerései esnek a legjobban!

Arany Mihály

Halász János három és fél évtizedes, az egyetemi szintű környezetvédelmi szakemberképzés szolgálatában végzett munkáját ismerték el.

Fotó:
Gémes Sándor

Névjegy

Halász János (1948) az SZTE TTIK Alkalmazott és Környezeti Kémiai Tanszék oktatója, 1973 óta folyamatosan a szegedi egyetem kémiai tanszékcsoportján dolgozik, 1988-tól egyetemi docens, 2011-es nyugdíjba vonulása-kor az SZTE címzetes egyetemi tanárrá nevezte ki. Munkáját 70 nemzetközi, 15 hazai folyóiratban megjelent referált tudományos közlemény mellett 150 konferencia-előadás vagy poszter jellemzi, ezek idézettsége a 450-et közelíti. 2012-ben a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével tüntették ki.

Megjelent a hallgatói egyesület lapja! – Nem csak egyetemistáknak

Egyetemi Lapok és Új Élet

Jubilál az egyetemi sajtó: 90 éve jelent meg az első szegedi egyetemi újság, a következő szemeszterben lesz 60 éve, hogy napvilágot látott a Szegedi Egyetem. Az évfordulós leltárkészítést azzal indítottuk, hogy a SZEM előző számában fölillantottuk: Szent-Györgyi Albert miként kötődött a diáksajtóhoz. Most az első egyetemi lapokat tesszük nagytitkó alá.

„Lesz már (... az) egyetemi ifjúságnak sajtó orgánuma, mely által a maga érdekeit a nagy közönség előtt megvédelheti s azok iránt érdeklődést kelthet” – fogalmazza meg küldetését a Kolozsvárott alapított Egyetemi Lapok. Az Egyetemi Kör hivatalos lapja 1897. október 2-án megjelenő számában bemutatja az első ottani egyetemista lányt, a matematikai és természettudományi karon tanuló Weisz Margitot. De más témájú írásai miatt is szolgált érdekes adalékokat a kortörténethez. Az universitas történetének fontos dokumentumait dolgozza fel az SZTE Klebelsberg

Könyvtár egyetemi gyűjteménye, melynek vezetője, Ráczné Mojzes Katalin mutatja: az erdélyi gyökérű szegedi egyetem első diáklapja: az Új Élet, amely a Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesülete gondozásában látott napvilágot.

Az egyetemisták és professzoraik lapja lett az Új Élet.

– Politikai, társadalmi és kritikai lapként határozza meg önmagát az Új Élet. Az eleinte hetente, majd kéthetente jelentkező egyetemi újság annak köszönheti létét, hogy a laptulajdonos Longi István főszerkesztő átadta a kiadás jogát a Trianon után Szegedre menekült kolozsvári egyetem székely ifjúságának – összegzi az első vezércikk lényegét Ráczné Mojzes Katalin. A főszerkesztővé előlépő Kolozsváry-Borcsa Mihály érdeme is – feltehetően –, hogy a professzori kar több tagja publikál, szerepet kap a színvonalas újságban. Márki Sándor, Erdélyi László, Horger Antal, Györffy István írása mellett például Menyhart Gáspár rektor a hallgatók létszámáról nyilatkozik.

Változatossága, sokszínűsége mellett állandó gondolata az Új Élet szinte minden írásának: az Erdély utáni vágy és az egyetemhez való vonzódás. Például? Itt az „Erdélyi gondolat” az 1922. november 15-i számból: „Messze a kéklő hegyektől, messze a zúgó erdők sejtelmes szavától, itt a síkalföldön, ahol a kunhalmokat nevezik hegyeknek, él Erdély sok számkivetett fia, aki úgy menekült az Alma Mater kebelére, mint ahogy a gyermek húzódik anyjához a vihar idején.”

Wisszaszi Anna

RÉGI ÚJSÁGOKAT, FÉNYKÉPEKET VÁRNAK

Az idei Szent-Györgyi-emlékévben – például a jubiláló egyetemi lapokról szóló híradások hatására – talán felszínre bukkannak a szegedi egyetem történetéhez új adalékokkal szolgáló tárgyak, dokumentumok. Ráczné Mojzes Katalin hangsúlyozza: nemcsak megőrzésre, hanem egy másolat készítés erejéig is örömmel fogad például egyetemi eseményekre szóló meghívót, fényképet, az újságot kiadó egyesület jelvényét, kis példányban megjelent sajtóorgánumok egy-egy számát az SZTE Klebelsberg Könyvtár 1970 óta működő egyetemi gyűjteménye!

15 éves az SZTE Kulturális Iroda

Az alkotó és befogadó egyetemi polgárok szolgáltatója

Kultúra. Szolgáltató. Alkotó. Közönség... – Ezek a leggyakoribb kulcsszavak, ha a Szegedi Tudományegyetem Kulturális Irodájáról esik szó. A 17. Őszi Kulturális Fesztivál nyitánya előtt adunk pillanatfölvétel(eke)t a 15 éves intézményről.

Funkció. Funkcióváltáshoz illik a névváltozás. A szegedi felsőoktatás integrációjának kezdetén lett a JATE Kulturális Titkárságából a szegedi egyetem Kulturális Irodája – az akkori rektor, Mészáros Rezső javaslatára. A Tisza-parti universitas új szolgáltató egysége az egyetemi polgárok alkotó közösségén kívül Szeged széles közönségének az igényeit is igyekezett fölmérni, és rendezvényeivel, kezdeményezéseivel szolgálni – immár 15 éve.

Szabó Gábor rektor és Tajti Gabriella, az SZTE Kulturális Iroda vezetője egy fesztiváli rendezvényen.

Státusz. Nem a másfél státusz, vagyis az álláshelyek száma adja meg az SZTE Kulturális Irodája státuszát az universitas és Szeged életében. Tény: Tajti Gabriella irodavezető mellett félállásban dolgozik Egyed Erika. Specializálódásra nincs nagy lehetőség, de az elmúlt években úgy alakult, hogy míg Erika elsősorban az irodalmi és filmes programok gondozója, addig Gabi szívügye lehet a zene és színház. Közben pedig mindketten mindent megtesznek az őszi – a kultúra sokszínűségét reprezentáló – és a tavaszi – az egyetem sokoldalúságát bemutató – fesztivál sikeréért. Támogatják és az iroda vonzásában tartják a művészeti csoportokat. Újabb és újabb pályázattal és akcióval teremtenek lehetőséget arra, hogy a magukban alkotóvágyat érző egyetemi polgárok is „látva látszanak”. Így legalább 4 ezer hallgató mutatkozhatott be így vagy úgy – az elmúlt 15 évben.

Publicitás. A legújabb alkotói teljesítményeket hozza az egyetem falai közé az SZTE Kulturális Irodája. Többek között a színművészek közül Bálint András és Máté Gábor, a zenészek közül a Kaláka Együttes és a CimballiBand, a zongoraművészek közül Fülel Balázs és Bogányi Gergely varázsolta el közönségét. A profik mellett publicitást kapnak a kezdő alkotók is. Innen indult például Megyesi Zoltán és Cser Krisztián operaénekesi, vagy Ivánovics Tünde népdalénekesi, továbbá Tandi Flóra és Tóth Jonatán énekesi pályáíve. Nagy visszhan-

got váltott ki például az egyetemi színpadosok 2004-es István, a király telt házas nagyszínházi produkciója vagy 2006-ban az Utazás rockopera bemutatója is. Biztos siker a Szegedhez kötődő költők és írók estje – több mint 15 éve.

Periodicitás. Az egyetemi tanév ritmusához igazodik az SZTE Kulturális Iroda munkája. A nyár elején meghirdetett pályázatok termését ősszel gyűjtik be, majd rendezvényeikkel Szeged kulturális életének keresztmetszetét, lehetőségeit, újításait mutatják be az egyetemi polgároknak. Például? Az Őszi Kulturális Fesztivál nyitányán a könyvtárvezető Kokas Károly fotós-ként debütál. És így tovább... Az első szemesztert és az évet díjkiosztó gála zárja. Az új esztendő, a tanév második szemesztere az egyetemet programokkal mutatja be Szegednek és vidékének. Majd új pályázatokkal indul a töltekezést szolgáló vakáció. A nyári fesztiválszezon a vadászaté: keresik az újabb és újabb Szegeden és az egyetemen is bemutatandó programokat, alkotókat, teljesítményeket – szolgálva a közönséget, készülve a következő 15 évre.

Őszási Anna

A felsőházat célozza a Szedeák

Teljes mellszélességgel a kosárlabdacsapat mellett az SZTE

Az elmúlt két bajnokság tisztességes helytállásánál most jóval merészebb célokat fogalmaztak meg a Naturtex-SZTE-Szedeák háza táján: az október első hétvégéjén induló NB I/A csoportos bajnokságban negyedöntőt akarnak játszani!

A Szegedi Tudományegyetem által is támogatott férfi kosárlabdacsapat a 2010/11-es és a 2011/12-es sorozatot is a tizenegyedik helyen zárta, ezúttal azonban egyértelműen előrébb szeretnének lépni a Tisza-partiak, akik ennek megfelelően igazoltak, illetve igazolnak még magyar és külföldi játékosokat. Itt folytatja pályafutását például a válogatott center, Csorvási Milán vagy az U20-as nemzeti csapat tagja, Jakab Péter, illetve a szerb erőcsatár, Nebojsa Dukic mellé is érkezik két amerikai sportoló. A kispadra a közel egy évtizednyi új-zélandi munkavállalást követően hazacsábított Molnár Józsefet szerződtették. Az ő feladata, hogy a legjobbak közé vezesse a szegedi fiúkat.

A „törpöktől” a felnőttekig

Úgy tűnik, a sikerhez gazdasági és szakmai oldalról is minden adott, a többi már az együttesen múlik. – Fontos kiindulási alap, hogy a Szedeák anyagi háttere a társasági adókedvezményekből származó források és az egyetemi együttműködés, a szponzori támogatások révén stabil. A tavaly ősszel indított törpkosárprogramnak köszönhetően öt helyi általános iskolával indult együttműködés, százötven gyermekkel ismertették és szerettették meg a sportágot. Idén őszre – az elképzeléseink szerint – tíz iskolára és háromszáz fiatalra bővül a résztvevők köre. Az előző idényben korosztályos együttesünk a legjobb

Csorvási Levente (balra) mellé válogatott bátyja, Milán is megérkezett Szegedre.

tizenkettő közé jutott az országos bajnokságokban, az U12-esek a rendkívül értékesnek számító bronzérmeket harcolták ki. Most az a célunk, hogy a felnőttek is beverekedjék magukat a legjobb nyolc közé – mutatta be az egyesület eredményeit és terveit Kardos Péter elnök.

Kölcsönös előnyök

Még 2006-ban, Badó Attila közkapcsolati rektorhelyettes idejében és közvetítésével indult meg az együttműködés a Szegedi Tudományegyetem és a Szedeák között, s lett az intézmény névadó támogatója a Tisza-parti férfi kosárlabda-egyesületnek. Nem véletlen, hogy az SZTE a hagyományosan egyeteminek számító sportág mellé állt, s egyik partnernek sem kellett csalódnia. – A kapcsolat már az elején is kölcsönös előnyökkel járt mindkét fél számára, s az utóbbi időkben különösképpen termőre fordult. A klubnak most olyan csapatai, játékosai, eredményei vannak a gyermekektől a fel-

nőttekig, illetve olyan szponzori kör áll mellette, mely méltán koronázza meg az egyetem és a Szedeák kooperációját. A továbbiakban is örömmel segítjük névadó szponzorként az egyesület munkáját, építkezését. Bár az universitas lehetőségei némiképpen a sporttámogatás területén is szűkültek, továbbra is teljes mellszélességgel ott állunk a kosarasok mellett – mondta Majó Zoltán gazdasági és műszaki főigazgató, aki az SZTE-t képviseli a Szedeák elnökségében.

Kosarasok az iskolapadban

Ha már együttműködés: a gárda keretében természetesen több olyan sportoló is helyet kap, aki a Szegedi Tudományegyetemen szerzett diplomát, vagy jelenleg is itt folytatja felsőfokú tanulmányait. A fiatal kosarasok idecsábításakor igencsak sokat nyom a latban az egyetemi háttér. 2012-ben éppen a szedeákosok – Csorvási Levente, Vida Máté, Varga Dániel – vezetésével nyerte meg Szombathelyen a férfi kosarasok Magyar Egyetemi-Főiskolai Országos Bajnokságát a szegedi universitas csapata. A trióhoz most csatlakozott a már említett Jakab Péter is, aki éppen az SZTE nyújtotta lehetőségek miatt igazolt Nyíregyházáról Szegedre.

– Már korábban is gondolkodtam a váltáson, hiszen több játéklehetőséget szerettem volna, ám végül adtam még magamnak egy esztendő. Aztán leérettségiztem, s felvettek a Szegedi Tudományegyetemre, így már praktikus okok is a távozás, illetve Szeged mellett szóltak. Tudom, rengeteget kell még fejlődnöm, hogy igazán jó kosarassá váljak, ennek érdekében lépésről lépésre szeretnék haladni a Tisza partján – árulta el a 19 esztendő, roppant tehetséges háttvéd, aki az Állam- és Jogtudományi Karon nemzetközi tanulmányokat hallgat. Ez a képzés azért volt számára különösen vonzó, mert nagyon érdekli a diplomácia, a gazdaság, s szereti az idegen nyelveket.

Vidát, Vargát, Csorvásit, Jakabot és társaikat október 7-étől tehát bajnoki mérkőzéseken is láthatja a közönség. Érdemes lesz figye-

Fotók: Gémes Sándor

Jakab Péter (labdával) a több játéklehetőség és az egyetemi háttér miatt igazolt a Szedeákba.

lemmel kísérni a csapat szereplését az egyetemi honlapon (www.u-szeged.hu), illetve fontos információ, hogy a Szedeák hazai meccseit az SZTE hallgatói továbbra is ingyen tekinthetik meg.

Pintér M. Lajos

Professzorok öröksége

Páratlan gyűjtemények az egyetemen

A Szegedi Tudományegyetem története is végigkövethető a nagyrészt híres professzorok, a jogelőd intézmények tanárainak munkája révén létrejött egyetemi gyűjteményeken, melyek egyes darabjai a felsőfokú oktatás múltjának akár évszázados emlékeit őrzik.

Összeállításunkban néhány, az SZTE elhivatott professzora által gondozott és rendszerezett – akár a múzeumi rangot is kiérdemelt – kollektiót mutatunk be, de felbecsülni is nehéz, még hány muzeális értékű relikvia, jobb sorsra érdemes tudomány- és egyetemtörténeti emlék kalódhat restaurálására, méltó elhelyezésére várva az egyetem épületeinek pincéiben.

Gellért Albert anatómiai gyűjtemény

Száznál is több emberitest-preparátum alkotja az orvoskar anatómiai intézetéhez

tartozó, európai hírű Gellért Albert-gyűjteményt, melynek első darabjai még 1921-ben, Kolozsvárról, az egyetem jogelőd intézményéből költöztek Szegedre. Az emberi test felépítését bemutató preparátumok közül a legrégebb – Davida Leó professzor munkája – még a párizsi világkiállításon is szerepelt.

Emberi torzók, szívpreparátumok, az arc mimikai izmait bemutató koponyapreparátum – csupán néhány példa a teljes emberi test működését demonstráló kiállításból, amely napjainkban is oktatási segédanyagként funkcionál. – Régen a kutatómunka része volt, fémjelezte a tudományos munkát a preparátumkészítés. A 60-as évektől már egy egész más profilú kutatómunka alakult ki, ma már elektronmikroszkóppal készülnek gyűjtemények – mondja Mihály András tanszékvezető egyetemi tanár, az Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézet vezetője.

A kor fiatal orvostanhallgatóinak szemléltetésül, oktatási segédanyagnak szánta a paraffinos technikával tartósított preparátumokat Gellért Albert professzor, aki 1934 és 1969 között az intézet vezetőjeként gyarapította a Magyarországon egyedülálló gyűjteményt. A múzeumi működéshez elengedhetetlen infrastruktúra hiányában csak szervezett csoportokban, időpont-egyeztetéssel látogatható a Kossuth sugárúti kiállítás, amely jelenleg is elsősorban orvostanhallgatók, leendő gyógyszerészek tanulmányait segíti.

Tudáskapu a természettudományok világába

Már az egykori előd, az Állami Polgári Iskola Tanítóképző Intézetének tanárai és hallgatói is gyarapították a mai Juhász Gyula Pedagógusképző Kar közel 140 éves gyűjteményeit, melyek 1926 után, a tanárképzéssel együtt költöztek Szegedre. A kar Boldogasszony sugárúti főépületében, a gyűjteményi tárgyakkól kialakított rendhagyó múzeum, az Interaktív Természetismereti Tudástár különlegessége, hogy a látogató mindent kézbe vehet, a tárlatvezetők segítségével akár kísérletezhet is a „Próbáld ki laboratórium” eszközeivel. Megállt az idő a Biológiai Tár állattani gyűjteményének preparátumai között, a látogató szinte várja, mikor fejezi be a támadást az évti-

Fotó: Gémes Sándor

Mihály András professzor irányításával elsősorban oktatási célokat szolgál az anatómiai gyűjtemény.

Fotó: Gémes Sándor Száznál is több emberi preparátum gazdagítja a Gellért Albert-gyűjteményt.

zedek óta megmerevedett vadmacska, vagy ugrik arrébb a második világháború megpróbáltatásait is átvészelt montírozott sziamang. Lepke- és bogárgyűjtemény, herbárium- és szövettani metszetgyűjtemények, százéves oktatási segédeszközök láthatók minden vitrinben. Mind kutatóprofesszorok, például a híres neurobiológus, Ábrahám Ambrus, Greguss Pál botanikus vagy a molekuláris biológia első hazai képviselője, Keselyák Adorján munkái. Az „enyészet fala” emlékeztet a már védett gyűjtemények történetének kevésbé méltó időszakaira, mielőtt még a Magyar Kulturális Örökség részét képezték volna.

– Tízezernél is több régi tankönyv vár feldolgozásra és katalogizálásra, több kötet tanszéki selejtezésekkor menekült meg. A kor pedagógusjelöltjei forgatták a könyveket, némelyik az intézmény professzorainak sajátja volt – teszi hozzá Ilosvay György, a JGYPK Környezet-biológia és Környezeti Nevelés Tanszék adjunktusa.

A természettudományok több területét felöleli a tudástár: a kreatív matematikai, kémiai és technikai tárlatok mellett a Földrajz Tárbán a tanárképzés során használt térképek és makettek, ásvány- és kőzetgyűjtemények láthatók. A számítástechnika hőskorából fennmaradt számítógépek az Informatika Tárat gazdagítják.

Szent-Györgyi Albert-emlékszoba

A Tisza Lajos körúton található gyűjtemény az egyetem talán legismertebb professzorának emléke előtt tiszteleg. – Szent-Györgyi Albert Nobel-díjának 70. évfordulója alkalmából hoztuk létre az emlékszobát a Móra Ferenc Múzeum hagyatéki anyagaiból, az egyetemi könyvtár tőlünk származó gyűjteményéből, Szent-Györgyi korábbi kötetei-

ből – emlékszik vissza Lednitzky András, az Általános Orvostudományi Kar Dékáni Hivatalának vezetője. Szeged Nobel-díjas kutatójának néhány használati tárgya, íróasztala, fotóanyagai, számos kitüntetése látható a több évtizedes, részben tenge-rentúli gyűjtőmunka és felajánlások eredményeként berendezett emlékszobában. A kiállítás talán legfontosabb darabja a legendás biokémikus kutatásaihoz használt mikroszkóp. A kongresszusok alkalmából készített érmek kollekcója a kultusz utóéletét mutatja be. Mérete, a személyi feltételek hiánya miatt múzeum-műemlék nem nyilvánítható a Szent-Györgyi Albert-emlékszoba, de munkaidőben, csoportosan látogatható.

Borbola Terézia

Ma már veszélyeztetett fajok is tanulmányozhatóak a Tudáskapu állattani tárbán.

SZTE KARRIER NAPOK

2012. OKTÓBER 9-16.

ŐSZI
ÁLLÁSKERESÉSRE
FELKÉSZÍTŐ
NAPOK

2012. OKTÓBER 9-15.

CÉLOZZI! TALÁLJ!

SZTE ŐSZI ÁLLÁSBÖRZE ÉS
SZOLGÁLTATÓK BÖRZÉJE

SZTE MESTERKÉPZÉSEK
NYÍLT NAPJA

2012. OKTÓBER 16.

HELYSZÍN:

TIKSZEGED, ADYTÉR 10.

SZTE KARRIER

Troda
www.sztekarrier.hu

WWW.SZTEKARRIER.HU